

Obyčejně se to pak obcházelo, obchází a bude obcházeti tím, že sice jeden z nápadníků stane se dohodou nebo jinakým ustanovením příjemcem celku, ale zvláštními listinami o smlouvách odstupních, trhových atd. odstoupí nebo prodá některé partie statkové těm aneb oněm z ostatních nápadníků po většině místo peněžních dílů.

Půdy chtivost i potřebnost ostatních se objevuje dosti často i při těchto nucených dědických nápadech jen na jednoho a přes zákonní nucenost se dovede jí vyhověti.

Následkem toho je snaha zákona nejen nelogickou, nýbrž, co nejvíce proti nutčímu zákonu padá na váhu, zatěžuje účastníky zbytečnými dvojími poplatky z převodu vlastnictví a těžkou zemskou a obecní dávkou z přírůstku hodnoty, když se přenechání pozemkové nemělo státi dědickou dohodou v protokole projednacím.

Selský stav udrží se čím dále tím více jeho vzestupujícím vzděláváním se, pak povahovostí a řekněme i moderní organisovaností (třeba na úkor nerolníků) — avšak nebude to nikdy nějakým nutčím a omezujícím zákonem ve volné zcizitelnosti, dělitelnosti a děditelnosti půdy.

Pochopená a rozumná abstinence od alkoholu, karbanu, přepychu, parády a jiných zde nejmenovatelných škodlivin udrží stav selský, — kdežto projednávaný nutčí zákon onomu dobrovolnému léku nikdy se nevyrovná.

Tak tomu má též býti na Slovensku a Podkarpatské Rusi, kde nejlepším zákonem bude zvednutí vzdělání lidu ke střídmosti a moudré abstinenci a tím ku blahobytu.

Nelze zachovávat nedochůdčata selských seniorátů, když se fideikomisy velkostatkářů zrušují a když pozemková reforma drobí velké i menší pozemkové celky pro silnější se zbytkovými statky a pro slabší přidělem drobným, z čeho se vyvine zase jen zdravý stav selský volným zcizováním, dělením, zcelováním a děděním.

Nezbývá jiného, než-li nemoderní zákon o nucené selské posloupnosti zase zrušiti, jako byly zrušeny ony patenty zřepu uvedené a přežilé, — neb aspoň změnití a doplnití v tom směru, že jest súčasťným dědicům volno o ujmoutí pozůstalostních nemovitostí se také dle jejich potřeb a poměrů jinak dohodnouti.

Jest na notářích, aby se jejich stavovská kolegia vzhledem ku přípustnosti dle § 134 odstavce 2. notářského řádu o odstranění shledaných vad a pak o návrzích zákonodárných usnesla písemně i ústně působiti za účelem zrušení nebo změny řečeného zákona.

JUDr. JAROSLAV ČULÍK:

Notářstvo v jazykovém nařízení.

Ve stať uveřejněnou pod tímto titulem v předešlém čísle vloudilo se několik tiskových chyb. Chyby menší zajisté čtenář postřehl. Podstatnou však a smysl rušící chybou jest, že uvedena byla na str. 12. sloupci prvému na 39. řádce slova »II. stolice« na místě správně »I. stolice«.

K četným dotazům ve schůzi pražského odboru Spolku notářů československých, konané dne 27. února t. r. a k dalším mně přímo došlým dotazům pokládám za nutno odpověděti a podati další vysvětlení.

Předem pokud se týká soudního komisařství dlužno míti na paměti, že státním jazykem jest pouze jazyk če-

skoslovenský a že tudíž v tomto jazyku vždy a u všech soudů musí býti sepsána hlava protokolu, dále přítomné osoby a veškerá prohlášení soudu, pokud nejsou vyřízením návrhů stran.

U soudů bez jazykové menšiny nutno celý protokol i návrhy stran a jejich vyřízení sepisovati pouze v jazyku státním. U soudů s jazykovou menšinou 20%ní možno návrhy příslušníků jazykové menšiny uvéstí pouze v jazyku této menšiny (na př. dědické přihlášky) a vyřízení těchto návrhů dlužno pojmati v jazyku státním a menšinovém. Veškerý ostatní obsah protokolu musí býti sepsán opět v jazyku státním. U soudů s jazykovou menšinou dvoutřetinovou může vyřízení těchto návrhů stran (příslušníků jazykových menšin) tehdá, jsou-li všichni účastníci příslušníky jazykové menšiny, státi se pouze v jazyku menšinovém. U všech soudů vůbec dlužno pouze v jazyku státním sepisovati protokol o soupisu a odhadu svršků, o odhadu nemovitostí, o inventáři a celém projednání pozůstalostním, pokud netýká se návrhu a vyřízení stran. Tomu nasvědčuje výnos Ministerstva spravedlnosti ze dne 5. září 1924 č. 36.029/24, v němž projevilo ministerstvo názor, že zájemní protokoly dlužno sepisovati pouze v jazyku státním, poněvadž nelze je pokládati za vyřízení návrhů a analogicky nelze pokládati za vyřízení návrhů sepisování inventáře a odhadu. — Podle toho také jest se zachovati notářům co soudním komisařům.

Nejvíce dotazů mně došlých týká se agendy osvědčovací.

Tu nejprve dlužno doplnití mé vývody týkající se povinnosti notářů osvědčovati pouze v jazyku státním. Měl jsem za to, že pouze v obvodu zemského soudu pražského nenalézá se žádný soudní okres s kvalifikovanou menšinou. Ze statistických dat však přesvědčil jsem se, že soudního okresu s kvalifikovanou menšinou 20%ní není také v obvodu krajského soud umladobole-slavského, táborského, uherskohradištského a na Slovensku, v obvodu Sedrie různoberské a trencínské. Proto náleží notářům, usazeným při okresních soudech v obvodu těchto krajských soudů a sedrii, osvědčovati pouze v jazyku státním.

Pokud se týká notářů ostatních, platí ustanovení čl. 36. jaz. nař. Článek ten na první pohled nezdá se dosti jasným, neboť ustanovuje, že orgány, jichž působnost se vztahuje na několik soudních okresů, z nichž v některém jest jazyková menšina podle čl. 15. (20%ní) jsou povinny přijmouti od příslušníka jazyka menšiny podání v jejich jazyku jen tehdy, vztahuje-li se na věc, pro niž — jsou příslušny pro jejich vztah k okresu s jazykovou menšinou a mají vyřídití podání to jazykem státním a menšinovým.

Jest uvážiti, co znamenají slova: »vztahuje-li se na věc, pro niž jsou příslušny pro jejich vztah k okresu s jazykovou menšinou«.

Slovo »věc« není tu myšleno ve smyslu technickém, neživotném, nýbrž jako causa a dlužno zato míti, že notář jehož působnost vztahuje se též na soud. okres s 20% menšinou jazykovou, smí osvědčovati v jazyku státním a menšinovém jen tehdá, jestliže věc, o kterou jde, podle zásad o příslušnosti platných svými kořeny příslušnost určujícím tkví v onom okresu soudním, na který má vztah. Tak i rozhodnutí nejv. správ. soud. ze dne 11. září 1924 č. 4150 sb. 3348.

Předpokládá se tu:

1. že notář jest usazen v okresu, který nachází se

v obvodu krajského soudu, v jehož obvodu nalézá se aspoň jeden soud s jazykovou menšinou 20% ní;

2. že za osvědčení žádá příslušník dotyčné jazykové menšiny;

3. že předmět osvědčení vztahuje se na soudní okres s jazykovou menšinou, na kterýž vztahuje se působnost tohoto notáře.

Není-li tu těchto tři podmínek, nesmí být osvědčováno jinak nežli v jazyku státním.

Příklady. Notář v Aši sepisuje notářský spis mezi stranami, z nichž jeden aspoň jest příslušníkem jazykové menšiny (německé) o koupi nemovitosti ležící v soudním okrese ašském — spis musí být sepsán v jazyku státním a menšinovém. Jiný příklad: Notář v Aši sepisuje se stranami, z nichž jeden jest příslušníkem německé menšiny, o koupi nemovitosti nacházející se v Turnově — spis musí být sepsán pouze v jazyku státním. — Jiný příklad: Notář v Aši sepisuje mezi takovými stranami listinu o koupi nemovitosti, ležící v Děčíně — spis musí být sepsán pouze v jazyku státním, neboť na děčínský okres nevztahuje se notářova příslušnost. Další případ: Notář v Hostinném sepisuje listinu mezi takovými stranami o koupi nemovitosti jež nalézá se v Jilemnicích — spis musí být sepsán jazykem státním, neboť notář sice jest tu příslušným, avšak věc nachází se v soudním okrese bez jazykové menšiny.

Obtížnější je rozhodnouti, jak má být sepsán spis notářský nebo jiné osvědčení, není-li z obsahu zřejmý vztah předmětu k určitému okrese, tak na př. sepisuje-li notář jednoduchý dluhopis dle § 3 n. ř. vykonatelný příslušníkem jazykové menšiny takové, která v obvodu jeho působnosti aspoň v jednom soudním okrese čítá 20% a v dluhopise tom není zmínka o nějaké zástavě neb jiném vztahu k tomuto soudnímu okrese menšinovému.

Mám za to, že v tomto případě jest rozhodno, kde nachází se bydliště dlužníkovy, neboť v tomto bydlišti má se dluhopis vykonati. Nachází-li se bydliště to v soudním okrese s jazykovou menšinou 20%, má se sepsati notářský spis v jazyku státním a menšinovém; nachází-li se v soudním okrese bez menšiny, — pouze v jazyku státním. Ovšem jest radno takovýto vykonatelný dluhopis sepisovati pouze v jazyku státním, poněvadž při přesídlení dlužníkovy může být vykonán v okrese, kde není jazyková menšina, a pak by nemohl být proveden, poněvadž takovýto soud nebyl by povinnen žádost exekuční na základě oboujazyčného spisu přijmouti.

Jest dále otázka, může-li se příslušník jazykové menšiny zřici toho, aby spis byl sepsán v jazyku státním a menšinovém a žádati, aby sepsán byl pouze v jazyku státním. Článek 36. jaz. nař. stanoví, že orgány republiky jsou povinny přijmouti od příslušníka jazyka menšiny podání v jejich jazyku a mají je vyřídit v jazyku státním a menšinovém. Jestliže tudíž příslušník jazyka menšinového učiní podání pouze v jazyku státním, vyřídí se podání to pouze v tomtéž jazyku. Analogicky proto, žádá-li takovýto příslušník jazyka menšinového za sepsání listiny pouze v jazyku státním, dlužno mu vyhověti i tehda, kdyby listinu sepisovati měl notář v soudním okrese s jazykovou menšinou třebas dvou třetinovou.

Nikdo však nemůže žádati toho, aby listina (osvědčení) nebyla sepisována v jazyku státním (tak i Hartmann Předpisy jazykového práva, str. 63).

Sepisuje-li notář listinu s cizincem samotným, aneb

listinu určenou pro cizince, musí sepisovati ji pouze v jazyku státním. (Čl. 58 jaz. nař. odst. 1.)

Nemohu souhlasiti s opačným náhledem, projeveným ve článku »Prager Tagblatu«, který tvrdí, že je-li cizinec příslušníkem národnosti tvořící jazykovou menšinu v dotyčném okrese, může listina sepsána býti v jazyku státním a menšinovém.

Jest sice pravda, že nejv. správ. soud rozhodnutím ze dne 5. října 1921 č. 12.285 sb. III. č. 966 a ze dne 14. února 1923 č. 2607 sb. č. 1968 rozhodl, že cizí státní příslušník jest účasten menšinového práva jazykového, je-li příslušníkem přípustného menšinového jazyka, avšak rozhodnutí ta týkala se pouze úřadů a nikoliv orgánů republiky zejména ne notářů, jichž postavení jest zvláštní a nad to ministerstvo spravedlnosti výnosem ze dne 2. října 1924 č. 40.958 stanovilo, že výhoda § 2. odst. II. jaz. ř. poskytnutá přísluší jen státním občanům československým, což uznal též nejv. správ. s. pozdějším rozhodnutím ze dne 22. ledna 1923 č. 14.769 a ze dne 23. února 1923 č. 3187.

Důvody jsou ty, že § 2 jaz. zák., jemuž odpovídá čl. 36 jaz. nař., uvádí v odst. 1. »o národních a jazykových menšinách, (hl. I. smlouvy St. Germainské) platí ustanovení...«.

Týká se tudíž ustanovení jazykového zákona a nařízení pouze národnostních a jazykových menšin, a také hlava I. St. Germainské smlouvy ze dne 10. září 1919 č. 508 sb. zák. a nař. vztahuje se pouze na státní občany československé, neboť ve čl. 7. stanoví: »Všichni státní občané českoslovenští budou si rovni před zákonem a budou míti stejná práva občanská a politická« a dále stanoví v odst. 3. a 4.: »Státním občanům československým nebude ukládáno žádné omezení...« »Zavedla-li by vláda československá nějaký oficiální jazyk, bude přes to poskytnuta příslušníkům československým jiného jazyka než českého přiměřená možnost, aby před soudy používali svého jazyka.«

Jazykový zákon upravil tudíž jen práva jazykových menšin našeho státu.

Že tento náhled jest správný, tomu nasvědčuje okolnost, že v poslanecké sněmovně podal Dr. R. Lodgman pod čís. tisku 3489 návrh na autentický výklad § 2 jaz. zák., aby totiž byl doplněn slovy: »bez ohledu na to, jsou-li československými státními občany či nikoliv«. Návrhu toho by zajisté nebylo třeba, kdyby bylo jasno, že jazykový zákon vztahuje se též na cizince.

Neodporuje tomu ani § 62 not. ř., neboť dle § 9 jaz. zák. ze dne 29. února 1920 č. 122 sb. zák. a nař. zrušeny byly veškeré předpisy jazykové, jež byly v platnosti před 28. říjnem 1918, tedy i § 62 not. ř.

Nemůže proto nyní notář sepisovati, i když jest soudním tlumočnickem, notářský spis v jazyku cizím. Není-li strana mocna jazyku státního (i cizinec), dlužno přibrati dle § 63 přisežného tlumočnicka, pokud není notář sám přisežným tlumočnickem a sepsati notářský spis v jazyku státním.

Musí-li notář sepisovati listinu (osvědčovati) v jazyku státním a menšinovém, nemůže sice požadovati dvojnásobného poplatku jako za dvě právní jednání, ovšem ale může požadovati od strany zvláštního poplatku dle § 171 n. ř. a útraty manipulační (za psaní).

Tím myslím, že jsem zodpověděl veškeré dotazy a vysvětlil veškeré pochybnosti, které byly projevovány.